

การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

Development of a One School Two Systems Academic Administration Model
in the Digital Era for Enhancing Student Quality at Wat Khemaphiratarom
School under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi

นางกรชนก สุตะพาหะ
Mrs.Konchanok Sutabhaha

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 2) เพื่อพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ร่วมกับการวิจัยแบบผสมผสานพระยะ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาและการวัดและประเมินผล โดยดำเนินการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี การศึกษามีความต้องการจำเป็นสูงสุด 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้รูปแบบช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผลการประเมินรูปแบบพบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด รูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หนึ่งโรงเรียนสองระบบ, ยุคดิจิทัล, คุณภาพผู้เรียน

Abstracts

This research entitled Development of a One School Two Systems Academic Administration Model in the Digital Era for Enhancing Student Quality at Wat Khemaphirataram School under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi aimed to: (1) study the components, current and desirable conditions, priority needs, and development guidelines for academic administration to enhance student quality; (2) develop a One School Two Systems Academic Administration Model in the Digital Era; (3) investigate the implementation results of the developed model; and (4) evaluate the developed model. The study employed a Research and Development (R&D) approach using a Multi-phase Mixed Methods Design. Data were collected from experts, administrators, teachers, students, parents, and related stakeholders. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Modified Priority Needs Index (PNI Modified), and content analysis. The findings revealed that: (1) the academic administration framework for enhancing student quality consisted of four components: curriculum development, learning management, educational media and technology development, and measurement and evaluation. Educational media and technology development demonstrated the highest priority need; (2) the developed One School Two Systems Academic Administration Model in the Digital Era showed the highest levels of appropriateness and accuracy; (3) implementation of the model significantly improved student quality, including learning achievement, desirable characteristics, and key competencies at the .05 level of statistical significance; and (4) the evaluation results indicated that the developed model achieved the highest levels of appropriateness, feasibility, utility, and accuracy. The model can be effectively applied to academic administration for improving student quality.

Keywords: Academic Administration, One School Two Systems, Digital Era, Student Quality

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัลส่งผลให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคมในทุกมิติ รวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีดิจิทัลไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลายและไร้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ (ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, 2567; วิลาวลัย โพธิ์ทอง, 2561) การศึกษาในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องออกแบบระบบการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนมากขึ้น ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง โดยปรากฏอย่างชัดเจนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการพัฒนาคน (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) รวมถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime)

เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน (วรพล ศรีเทพ, 2568) อย่างไรก็ตามการนำนโยบายสู่การปฏิบัติยังคงประสบข้อจำกัดทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนี้ สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทั้งการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่องและรองรับสถานการณ์ที่ไม่ปกติ การบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญในฐานะกลไกหลักของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวัดและประเมินผล (อภิวัฒน์ จันทร์สม, 2563) ทั้งนี้ การบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่สะท้อนคุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สุชาติดา บรรณกิจ, 2563; นารี พรารณาม, 2566)

โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นนทบุรี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษที่มีบริบทเฉพาะด้านความหลากหลายของผู้เรียนและข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว จากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนระหว่างปีการศึกษา 2565-2566 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยรวมของผู้เรียนเท่ากับร้อยละ 70.33 ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ที่ร้อยละ 71.33 อีกทั้งยังพบปัญหานักเรียนไม่จบการศึกษาตามเกณฑ์ นักเรียนแขวนลอย และนักเรียนพักการเรียน ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (สารสนเทศโรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม, 2565-2566) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริพร จงเพลินนภาพร, 2567; สกนธ์ชัย ชะนูนัน และคณะ, 2564) นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะด้านการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (ขวัญฤดี วงศ์เย็น และคณะ, 2568) ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมุ่งบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นนทบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นนทบุรี
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นนทบุรี
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดใหญ่นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ร่วมกับการวิจัยแบบผสมผสานพหุระยะ (Multi-phase Mixed Methods Design) โดยดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนา ดำเนินการโดยการศึกษเอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผู้บริหาร จำนวน 5 คน ครู จำนวน 195 คน นักเรียน จำนวน 355 คน และผู้ปกครอง จำนวน 355 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงและการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการศึกษาระบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประเมินองค์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ดำเนินการสร้าง ตรวจสอบ และปรับปรุงรูปแบบ โดยใช้การสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือประกอบด้วยแบบตรวจสอบร่างรูปแบบ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินคู่มือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบ เป็นการทดลองใช้รูปแบบเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยประเมินผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้รูปแบบ และระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ ดำเนินการประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบประเมินรูปแบบและแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 มีผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการศึกษาระบบแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และ 4) การวัดและประเมินผล ขณะที่องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน นอกจากนี้ องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัดดูประสงค์ กระบวนการขับเคลื่อน องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.50) โดยองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการแบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ องค์ประกอบของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.51) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากกลุ่มผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45-4.47$) โดยด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.473-0.490$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการขับเคลื่อน 4) องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ 5) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสองระบบ การจัดการเรียนรู้สองระบบ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาสองระบบ และการวัดและประเมินผลสองระบบ รูปแบบดังกล่าวเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนปกติ (On-site) ร่วมกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online) ผ่านระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและรองรับความแตกต่างของผู้เรียน

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการใช้รูปแบบพบว่า สามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 74.44 เป็นร้อยละ 79.79 คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 96.77 เป็นร้อยละ 97.54 และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83.92 เป็นร้อยละ 86.51 ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องในระดับมากที่สุด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการ หนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล

เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชนบทบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 นครพนม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประการแรก ผลการศึกษาองค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า องค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี การศึกษา และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและผลลัพธ์ของผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการ บริหารที่เชื่อมโยงทุกองค์ประกอบอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุชาติ บวรณกิจ (2563) และนารี พรารณนาม (2566) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาและคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับ นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ที่อธิบายว่าการบริหารงาน วิชาการจำเป็นต้องครอบคลุมด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบริบทการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการ เรียนรู้ที่ตอบสนอง ความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องในทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ วรพล ศรีเทพ (2568) ที่เสนอว่าการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในอนาคต รวมถึงสอดคล้องกับ ชัยยศ อิมสุวรรณ์ (2567) และวิลาวัลย์ โพธิ์ทอง (2561) ที่อธิบายว่า การใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลสามารถเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประการที่สอง ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการขับเคลื่อน องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ และมีผลการ ประเมิน ความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบดังกล่าวได้รับการพัฒนา จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และการศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศร่วมกับการตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จึงทำให้รูปแบบมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับ Good (1973) ที่กล่าวว่า รูปแบบเป็นโครงสร้างหรือแบบแผนที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ ปุณณัฐธามาเชค (2565) ที่เสนอว่า การพัฒนาองค์การทางการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ อย่างเป็นระบบและคำนึงถึงบริบทขององค์กร

ประการที่สาม ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล พบว่า คุณภาพผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน และการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ที่ช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตาม ศักยภาพและความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับ สกนธ์ชัย ชะนูนัน และคณะ (2564) ที่พบว่า รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ Castro-Rodriguez et al. (2021) ที่พบว่า การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ ช่วยพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

ประการสุดท้าย ผลการประเมินรูปแบบพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความคิดเห็น ว่ารูปแบบมีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

รูปแบบดังกล่าวสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุนการจัดการศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมลฤดี เฟิงสง่า และมัทนา ว่างนอมศักดิ์ (2566) และขวัญฤดี วงศ์เย็น และคณะ (2568) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำและทักษะการบริหารของผู้บริหารในยุคดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

โดยสรุป รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการจัดการศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อันสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกระบวนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ สามารถช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้ ลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับสถานศึกษา รูปแบบดังกล่าวก่อให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่น สามารถรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต โดยเฉพาะการสร้างระบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากร บุคลากร และกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยยกระดับสมรรถนะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านจากการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น (Flexible Education System) และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานในการบริหารและจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการสร้างผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการปรับตัวต่อบริบทของโลกอนาคต อีกทั้งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาระบบการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ในการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูและการจัดระบบการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม

นอกจากนี้ ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ซึ่งได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ เศรษฐกิจดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม รูปแบบดังกล่าวยังมีคุณค่าในฐานะต้นแบบเชิงนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา ที่สามารถพัฒนาและต่อยอดสู่การสร้างระบบการเรียนรู้แห่งอนาคต (Future Learning Ecosystem) ซึ่งเน้นการเรียนรู้เฉพาะบุคคล การใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และการสร้างความพร้อมของผู้เรียนให้มีศักยภาพในการดำรงชีวิตและแข่งขันได้ในโลกยุคใหม่อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการการบริหารงานวิชาการกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการขับเคลื่อน องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ แนวทางการประเมิน เงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบดังกล่าวมีลักษณะเด่นคือการบูรณาการการเรียนรู้แบบ On-site และ Online ผ่านระบบ LMS เพื่อสร้างความยืดหยุ่น

ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล และยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับทักษะ ในศตวรรษที่ 21 และบริบทของการศึกษายุคดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา และการวัดและประเมินผล ขณะที่องค์ประกอบของคุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความต้องการ จำเป็นสูงที่สุด 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัดถูประสงค์ กระบวนการขับเคลื่อน องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบห้องเรียนปกติและการเรียนรู้ผ่านระบบบริหารจัดการ การเรียนรู้ (LMS) 3) ผลการใช้รูปแบบพบว่าสามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 74.44 เป็นร้อยละ 79.79 คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้น จากร้อยละ 96.77 เป็นร้อยละ 97.54 และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83.92 เป็นร้อยละ 86.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ 4) ผลการประเมินรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร และเทคโนโลยีของแต่ละสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของครูอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อดิจิทัล และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการวัดและประเมินผล

1.3 สถานศึกษาควรพัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS) ให้มีประสิทธิภาพ รองรับการผลิตตามพฤติกรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน และการรายงานผลแบบเรียลไทม์

1.4 ควรมีการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์การเรียนรู้ และระบบสนับสนุนทางเทคนิค ให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

1.5 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายทางการศึกษาในการสนับสนุน และกำกับติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบในยุคดิจิทัล กับสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขยายโอกาส หรือโรงเรียนเอกชน เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการขยายผล

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการหนึ่งโรงเรียนสองระบบ ในยุคดิจิทัล เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะดิจิทัลของครู หรือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาระบบแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนและออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล

2.4 ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้รูปแบบที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะดิจิทัล และสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2.5 ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่บูรณาการแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับระบบดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญฤดี วงศ์เย็น, สุรางคนา มั่นยานนท์, และฐิติมา โกศลวิตร. (2568). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(3), 364–375.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ. (2567). *NEVER stop learning เพราะชีวิตไม่หยุดเรียนรู้: รวมบทความการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกช่วงวัย*. บริษัท เอส. บี. เค. การพิมพ์.
- นารี ปราถนาม. (2566). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาภูมิธราชวิทยาลัย)*.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)*.
- ปุณณัฐมา มาเชค, นายแคน กอมนี, และจิรัฐดา กลุขเจริญ. (2565). *การบริหารองค์กรทางการศึกษาในยุคดิจิทัล*. ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มลฤดี เพ็งสง่า, และมัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2566). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ, 24(2), 162–175.
- โรงเรียนวัดเขมาภิตาราม. (2566). *รายงานสารสนเทศสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565–2566*. โรงเรียนวัดเขมาภิตาราม.
- วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง. (2561). *พื้นฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา*. ปีพีเค พรินต์ติ้ง.
- วรพล ศรีเทพ. (2568). *การบริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาดิจิทัล 5.0*. วารสารการบริหารและความเป็นผู้นำทางการศึกษา. สืบค้นจาก <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/LEAD/article/view/899>
- สกนธ์ชัย ชะนูนันท์, ปกรณ์ ประจันบาน, อนุชา กอนพ่วง, และวาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). *รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19*. มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นจาก <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4966/1/SkonchaiChanunan.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *แนวทางการประเมินข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

- สุชาดา บรรณกิจ. (2563). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Castro-Rodríguez, M.M., Marín-Suelves, D., López-Gómez, S., & Rodríguez-Rodríguez, J. (2021). Mapping of Scientific Production on Blended Learning in Higher Education. *Education Sciences*, 11,494. 1-15. <https://doi.org/10.3390/educsci11090494>.
- Darling-Hammond, L., Hyster, M. E., & Gardner, M. (2017). *Effective teacher professional development*. Learning Policy Institute.
- Drucker, P. F. (1985). *Management: Tasks, responsibilities, practices*. Harper & Row.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.